

رابطه سبکهای شناختی و ویژگیهای شخصیتی با پیشرفت تحصیلی

(مطالعه موردی: دانشگاه علوم پزشکی تهران)

محسن کشاورز^۱، احمد جعفری^۲، مریم سلحشور^۳، سید علی وزیری^۴

چکیده:

زمینه و هدف: با توجه به اهمیت روز افزون پیشرفت تحصیلی و تعیین عوامل مؤثر بر آن، هدف پژوهش حاضر، بررسی سبک های شناختی وابسته و مستقل به زمینه و ویژگی های شخصیتی می باشد که با توجه به پیشینه تحقیق انتظار می رود رابطه معناداری با پیشرفت تحصیلی داشته باشند.

روش بررسی: روش پژوهش حاضر غیر آزمایشی و طرح آن همبستگی از نوع پیش بینی است. با استفاده از روش سرشماری کامل، جهت جمع آوری داده ها، آزمون اشکال نهفته گروهی ویتکین (۱۹۷۱) و پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت نئو (مک کری و کاستا، ۱۹۸۵) در اختیار ۱۷۵ نفر (۱۰۵ نفر دختر و ۷۰ نفر پسر) از دانشجویان دانشکده های پرستاری و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران قرار گرفت. برای بررسی رابطه و میزان پیش کنندگی متغیرهای فوق از روش رگرسیون گام به گام استفاده شد و جهت مقایسه دختران و پسران در متغیرهای پژوهش از تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) و آزمون t مستقل استفاده شد.

یافته ها: تحلیل نتایج پژوهش که بر روی ۱۷۵ نفر با سطح معناداری $p < 0/001$ انجام شده بود، نشان داد که ویژگیهای شخصیتی و سبکهای شناختی با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری دارند. نتایج حاصل از رگرسیون گام به گام نشان داد که ویژگیهای شخصیتی و سبکهای شناختی قادر به تبیین ۵۰ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی هستند. وظیفه شناسی با پیش بینی ۳۹ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی قویترین پیش بینی کننده عملکرد تحصیلی است. سهم سبکهای شناختی نیز در تعیین تغییرات پیشرفت تحصیلی ۱/۲ درصد معنادار بود. هیچ تفاوت معناداری در ویژگیهای شخصیتی، سبکهای شناختی و پیشرفت تحصیلی بین دو جنس وجود نداشت.

نتیجه گیری: در سبکهای شناختی دو جنس نیز تفاوت معناداری مشاهده نشد. در واقع باید گفت که دختران و پسران نمونه مورد نظر ما در دیدگاهشان نسبت به دانش، روشها و سبکهای یادگیری تفاوت معنی داری نشان ندادند و می توان این گونه نتیجه گرفت که شیوه های تربیتی والدین، ویژگیهای شخصیتی، تواناییهای هوشی و شناختی، همه عوامل مؤثرتری بر سبکهای شناختی هستند و سهم جنسیت صرفا نمی تواند عامل مؤثری در این تبیین باشد.

کلیدواژه ها: پیشرفت تحصیلی؛ سبک شناختی؛ ویژگیهای شخصیتی

۱- نویسنده مسؤول: دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی آموزش از راه دور، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران

آدرس: تربت حیدریه، دانشگاه علوم پزشکی،

مدیریت پژوهش

تلفن: ۰۵۳۱-۲۲۴۲۰۳۹

نمبر: ۰۵۳۱-۲۲۴۲۰۳۹

پست الکترونیکی:

keshavarz_mohsen@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی

۳- کارشناس مدیریت بازرگانی

۴- کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی

مقدمه

مفهوم یادگیری و پیشرفت تحصیلی^۱ از مفاهیم بسیار اساسی روانشناسی تربیتی است. در همین راستا، موفقیت تحصیلی و عوامل موثر بر آن موضوعی است که همواره مورد توجه روانشناسان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت بوده است. چرا که همانطور که می‌دانیم بهبود کیفیت آموزشی و سرمایه‌گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی از عوامل مؤثر در توسعه همه جانبه کشورها محسوب می‌شود. در همین راستا پیشرفت تحصیلی دانشجویان نیز از جمله اهداف اساسی برنامه‌های آموزشی است. زیرا دانشجویان به واسطه پیشرفت تحصیلی به جایگاهی دست می‌یابند که از استعدادها و توانایی‌هایشان برای دستیابی به اهداف آموزش عالی استفاده نموده و شرایط اجتماعی موفقیت‌آمیزی را ایجاد کنند. بنابراین یافتن شرایط، عوامل و روش‌های مؤثر در جهت پیشرفت تحصیلی از جمله موضوعات مورد علاقه پژوهشگران و صاحب‌نظران علوم تربیتی بوده است (۱).

اسمیت^۲ سبک شناختی را نشان دهنده پُلی بین دوحیطه متمایز از بررسی روانشناسی یعنی شناخت و شخصیت می‌داند (۲). مفهوم سبک‌های شناختی به طور نزدیکی با ایده تفاوت‌های روانشناسی مرتبط است؛ بدین معنی که تفاوت‌هایی در بین افراد در رابطه با ساختار شناختی و عملکردهای روانشناسی‌شان وجود دارد که ویتکین^۳ در سال ۱۹۷۴ آن را فردیت روانشناسی^۴ نامید (۳). سبک‌های شناختی از نظر ویتکین و همکاران روش‌هایی هستند که یک فرد برای نزدیک شدن به طیف وسیعی از موقعیتها به کار می‌برد (۴). در باب تعاملات اجتماعی دانش‌آموزان گفته می‌شود که دانش‌آموزان مستقل به زمینه^۵ (FI) علاقه بیشتری به جنبه‌های غیر فردی و انتزاعی و محرک‌های مختلف نشان می‌دهند. آن‌ها تمایل دارند به مسایل، رویکرد تحلیلی داشته باشند. در حالیکه دانش‌آموزان

وابسته به زمینه^۶ (FD) به محرک‌های اجتماعی حساسیت بیشتری دارند و فعالیت‌هایی را که نیازمند مشارکت دیگران است، بیشتر مطلوب می‌دانند. آن‌ها به شیوه همگانی‌تر از طریق دریافت کل تصویر از یک متن داده شده به مسایل نگاه می‌کنند (۶).

با این وجود همبستگی بین سبک‌های شناختی و پیشرفت تحصیلی در زمینه‌های مختلف علوم، به طور گسترده‌ای مطالعه شده است (۹-۳).

در راستای تاثیر عوامل دیگر بر پیشرفت تحصیلی بویژه تفاوت‌های فردی مانند خصوصیات شخصیتی، این امر همواره در بین دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت مطرح بوده است که آیا پی بردن به تیپ‌های شخصیتی افراد و انطباق روش تدریس و یادگیری با آنها، می‌تواند یادگیرندگان را در زمینه تحصیلی یاری کند؟ براتکو^۷ و همکاران (۱۰) بیان می‌کنند که ممکن است رابطه بین ۵ عامل بزرگ شخصیت و عملکرد تحصیلی خیلی قوی نباشد، اما شخصیت در پیش‌بینی عملکرد مدرسه به طور مستقل از هوش، عمل می‌کند. داف^۸ و همکاران (۱۱) معتقدند که مدل‌های پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی بر اهمیت متغیرهایی مانند هوش و انگیزش تمرکز کرده‌اند و شخصیت اغلب به عنوان یک پیش‌بینی کننده در کنار این متغیرها بررسی می‌شود. ولی امروزه همانگونه که در تحقیقات متعدد دیده می‌شود پنج ویژگی بزرگ شخصیت به طیف گسترده‌ای از رفتار مربوط شده‌اند (۱۲) که شامل پیشرفت تحصیلی و شغلی می‌باشد (۱۳).

بر همین اساس ملاحظه می‌شود در خلال ۱۵ سال گذشته علاقه مجددی به شخصیت به عنوان پیش‌بینی کننده عملکرد بوجود آمده است (۱۴). بیشتر این تحقیقات بر رابطه ۵ عامل بزرگ شخصیت و پیشرفت تحصیلی متمرکز بوده است.

1 - Academic achievement

2- Smith

3 - Witkin

4- Psychological individuality

5 . Field Independent

6 . Field dependent

7- Bratko

8- Duff

در پژوهش حاضر نیز محقق برای بررسی ضریب قابلیت اعتماد آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده است که این ضریب ۰/۸۵ است.

برای سنجش ویژگیهای شخصیتی از پرسشنامه نئو فرم کوتاه^۷ استفاده شد. این پرسشنامه در واقع کوتاه شده پرسشنامه ۲۴۰ سوالی^۸ با ۶۰ سوال است که برای ارزیابی ۵ عامل بزرگ شخصیت (نوروزگرایی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری و وظیفه شناسی) توسط کاستا^۹ و مک کری^{۱۰} (۱۹۹۲) ساخته شده است و براساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت برای هر سوال از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) نمره گذاری می شود.

در این پژوهش برای توصیف داده ها از میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی برای کلیه متغیرها استفاده می شود و برای تحلیل استنباطی از مدل تحلیل رگرسیون گام به گام و برای مقایسه گروهها از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است.

یافته ها

در جدول ۱ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش ارائه شده است. همان طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود نوروزگرایی و برون گرایی رابطه منفی معناداری با پیشرفت تحصیلی دارند ولی رابطه سازگاری، گشودگی به تجربه و وظیفه شناسی با پیشرفت تحصیلی مثبت و معنادار است. از آنجایی که نمره گذاری سبکهای شناختی در دامنه ۰ الی ۱۸ می باشد و در این دامنه هر چه نمرات فرد کمتر باشد حاکی از وابستگی به زمینه و هر چه نمرات بیشتر و بطرف دامنه بالای مقیاس باشد، حاکی از ناپستگی به زمینه است؛ لذا در محاسبه ضرایب همبستگی این مقیاس با پیشرفت تحصیلی کسب ضریب مثبت به معنای آن است که ناپستگی به زمینه منجر به پیشرفت تحصیلی بیشتر می شود.

۵ عامل بزرگ شخصیت عبارتند از: روان رنجور خویی^۱، برون گرایی^۲، گشودگی به تجربه^۳، وظیفه شناسی^۴ و سازگاری^۵ (۱۷-۱۵).

با در نظر گرفتن پیشینه پژوهش، هدف اصلی این تحقیق بررسی تعیین رابطه بین سبکهای شناختی و ویژگیهای شخصیتی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران می باشد.

روش بررسی

روش پژوهش حاضر غیر آزمایشی و طرح آن همبستگی از نوع پیش بینی است. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان دختر و پسر سال دوم دوره کارشناسی پرستاری و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران تشکیل می دهد. با توجه به حجم جامعه و با استفاده از روش سرشماری کامل، حجم نمونه ۱۷۵ نفر (۱۰۵ نفر دختر و ۷۰ نفر پسر) محاسبه شد.

در این پژوهش از آزمون گروهی اشکال نهفته^۶ و پرسشنامه پرسشنامه پنج عاملی نئو برای جمع آوری اطلاعات استفاده شد. آزمون گروهی اشکال نهفته به وسیله ویتکین و همکاران برای ارزیابی سبکهای شناختی وابسته به زمینه و مستقل از زمینه در سال ۱۹۷۱ تهیه شد. این آزمون شامل ۲۵ تصویر است در هر تصویر از آزمودنی خواسته می شود که یک شکل هندسی ساده را که درون طرحی پیچیده نهفته است پیدا کند. بخش نخست آن از ۷ تصویر شکل یافته است که پیدا کردن اشکال ساده نهفته در آن ها آسان تر است. این بخش جنبه ی تمرینی دارد و برای آشنایی با چگونگی تکمیل آزمون اجرا می شود. بخش دوم و سوم هر کدام نه تصویر دارند که پاسخگویی به آن ها دشوارتر از مرحله اول است.

- 1- Neuroticism
- 2- Extroversion
- 3- Oppeness to experience
- 4- Conscientiousness
- 5- Agreeableness
- 6- Group Embedded Figures Test

- 7- Neuroticism Extraversion Openness Five Factor Inventory
- 8- NEO-Persoonality Inventoty -Revised
- 9- Costa
- 10- McCrae

جدول ۱: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

نام متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	میانگین نمرات	انحراف معیار
۱ نوروزگرایی	-						۳۰/۹۷	۱۱/۳۴
۲ برون گرایی	**۰/۲۸	-					۳۴/۷۴	۱۲/۳۳
۳ گشودگی	**۰/۴۲	**۰/۱۶	-				۴۰/۳۶	۷/۳۲
۴ سازگاری	**۰/۷۹	**۰/۴۲	**۰/۵۳	-			۴۲/۹۵	۱۰/۳۰
۵ وظیفه شناسی	**۰/۷۲	**۰/۴۲	**۰/۳۵	**۰/۶۹	-		۴۶/۳۶	۱۲/۹۴
۶ سبک شناختی	**۰/۲۶	**۰/۴۰	**۰/۱۵	**۰/۳۰	**۰/۳۰	-	۱۰/۱۲	۲/۳۳
۷ پیشرفت تحصیلی	**۰/۳۱	**۰/۲۷	*۰/۱۰	**۰/۲۸	**۰/۴۲	**۰/۳۲	۱۶/۵۶	۱/۲۸

n = ۱۷۵ * P < ۰/۰۵ P ** < ۰/۰۱

سبک شناختی با ویژگیهای نوروزگرایی و برون گرایی رابطه منفی و با متغیرهای سازگاری، گشودگی به تجربه، وظیفه شناسی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت دارد. در این میان همبستگی میان برون گرایی و سبکهای شناختی از همه بیشتر است. در این بخش برای مشخص کردن سهم دقیق هر یک از متغیرها، از تکنیک آماری رگرسیون گام به گام استفاده شده است. در جدول ۲ نتایج خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام پیشرفت تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۲- خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام پیشرفت تحصیلی

مرتبه ورود متغیرها	متغیرهای وارد شده در هر مرتبه	R	R ²	R ² تعدیل شده	ΔR ²	F	ΔF	سطح معناداری
۱	وظیفه شناسی	۰/۶۳	۰/۳۹	۰/۳۹	۰/۳۹	۱۷۶/۲۸۶	۱۷۶/۲۸۶	۰/۰۰۱
۲	وظیفه شناسی برون گرایی	۰/۶۸	۰/۴۶	۰/۴۶	۰/۰۶۸	۱۱۵/۷۵۹	۳۳/۷۱۳	۰/۰۰۱
۳	وظیفه شناسی برون گرایی نوروزگرایی	۰/۶۹	۰/۴۸	۰/۴۸	۰/۰۲۴	۸۴/۷۰۲	۱۲/۵۶۲	۰/۰۰۱
۴	وظیفه شناسی برون گرایی نوروزگرایی سبکهای شناختی	۰/۷۰	۰/۵۰	۰/۴۹	۰/۰۱۲	۶۶/۴۷۰	۶/۵۱۱	۰/۰۱

با توجه به مقادیر R² مندرج در جدول فوق وظیفه شناسی حدود ۳۹ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی را تبیین می کند، که اثر معناداری آن در سطح p < ۰/۰۰۱ است. همان طور که مشاهده می شود با ورود برون گرایی مقدار R² به ۴۶ درصد رسید که مقدار معناداری است. در مرتبه سوم با ورود نوروزگرایی به تحلیل مقدار R² به ۴۸ درصد رسید و در مرتبه چهارم با ورود متغیر سبکهای شناختی مقدار R² به ۵۰ درصد رسید که این متغیر نقش مهم و معناداری در تبیین پیشرفت تحصیلی دارد. در مرتبه پنجم با ورود متغیر سبکهای شناختی مقدار R² به ۵۰ درصد افزایش یافت. دو متغیر سازگاری

و گشودگی به تجربه چون نقش موثری در پیش بینی پیشرفت تحصیلی نداشتند وارد تحلیل نشدند. (جدول ۳)

جدول ۳- ضریب رگرسیون گام به گام پیشرفت تحصیلی

متغیر پیش بین	B	خطای معیار	β	T	سطح معناداری
عدد ثابت	-۰/۳۹۵	۰/۴۵۶	-	-۰/۸۶۶	۰/۰۰۱
وظیفه شناسی	۰/۰۲۹	۰/۰۰۵	۰/۳۷۰	۵/۸۶۸	۰/۰۰۱
برون گرایی	-۰/۰۲۰	۰/۰۰۴	-۰/۲۴۷	-۴/۹۳۸	۰/۰۰۱
نوروزگرایی	-۰/۰۱۸	۰/۰۰۵	-۰/۱۹۵	-۳/۲۲۵	۰/۰۱
سبکهای شناختی	۰/۰۲۸	۰/۰۱۱	۰/۱۲۷	۲/۵۵۲	۰/۰۰۱

دیگران (۲۲)، براتکو و دیگران (۱۰) و چامورو و فورنهام (۲۱،۲۰) همسو می باشد.

بر اساس جدول ۲ برون گرایی ۶/۸ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی را تبیین می کند. این نتایج با یافته های دانسمور (۲۶)، همسو می باشد. البته رابطه برون گرایی با پیشرفت تحصیلی منفی است. برون گراییان بعلت برخی خصوصیات مانند داشتن رویکرد سریع الوصول و شتابزده در حل مسایل، پرحرفی و عدم تمرکز، احتیاج به پاداش و انگیزه بیرونی برای کسب موفقیت، پیشرفت تحصیلی کمتری دارند. این یافته ها در واقع به عاداتهای مطالعه بهتر درون گراییان و توجه بهتر آنان در کلاس درس نسبت داده می شود. می توان گفت که در سطوح بالاتر تحصیلی، برون گرایی با افت تحصیلی همراه است و این امر بدلیل محیط کمتر اجتماعی و بیشتر رقابتی دانشگاه می باشد که در آن دانشجویان اطلاعات و دانسته های خود را با دیگران در میان نمی گذارند. بخصوص در شرایطی که دانشجویان برای بدست آوردن معدل بالا و پذیرش امتیاز ورود به مقطع کارشناسی ارشد بدون آزمون ورودی با همدیگر از لحاظ تحصیلی تعامل کمتری دارند و سعی در درون گرا بودن می کنند (۲۷-۲۳).

نوروزگرایی نیز ۲/۴ درصد از تغییرات متغیر پیشرفت تحصیلی را تبیین می کند. در واقع رابطه پیشرفت تحصیلی و نوروزگرایی بعلت وجود اضطراب ناشی از خصوصیات این زیر مقیاس، منفی است. افراد نوروزگرا که دارای اضطرابها، ترسها، تردیدها و مشکلات دیگر روان رنجوری هستند بطور

در ادامه برای آزمون تفاوت میان دختران و پسران در سبکهای شخصیت از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد ولی از آنجاییکه آزمون لوین معنادار شده بود و فرض همگنی واریانسها برقرار نبود و پایایی نتایج را با مشکل مواجه می ساخت، از اینرو جهت مقایسه ویژگیهای شخصیتی در دو جنس از آزمون t مستقل استفاده نمودیم. نتایج نشان می دهد که بین دختران و پسران در هیچ یک از ویژگیهای شخصیتی تفاوت معناداری وجود ندارد. لذا از ارائه اعداد بدست آمده جهت حفظ اختصار مطالب، جلوگیری شده است.

بحث

نتایج حاصل از رگرسیون گام به گام نشان داد که ویژگیهای شخصیتی و سبکهای شناختی قادر به تبیین ۵۰ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی هستند. وظیفه شناسی به تنهایی ۳۹ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی را تبیین می کند. وظیفه شناسی در بسیاری از یافته ها قویترین پیش بینی کننده عملکرد تحصیلی است (۱۹). این رابطه مثبت و قوی در واقع براساس ویژگیهای افراد وظیفه شناس قابل انتظار است. این افراد تکالیف خود را بدقت انجام می دهند و سعی در بالا بردن عملکرد خود و در نهایت پیشرفت تحصیلی خود دارند، دارای حس مسئولیت پذیری بالا و پیشرفت گرا می باشند. یافته های این پژوهش با پژوهشهای لانسباری^۱ و

افراد مستقل به زمینه مانند کار کردن این افراد بر روی موضوعات انتزاعی، تمرکز به موضوع درسی بدون مزاحمت عوامل مضر زمینه ای مانند سرو صدا و از این قبیل، این امر قابل انتظار می باشد. این افراد بطور درونی برای انجام تکلیف یادگیری برانگیخته شوند و به انگیزه بیرونی برای پیشرفت تحصیلی که در دانشگاهها کمتر نیز هست نیازی ندارند. همین موضوع باعث می شود که این افراد بطور خود انگیزه در امر تحصیل کوشا باشند.

نتیجه گیری

باید گفت که دختران و پسران نمونه مورد نظر ما در دیدگاهشان نسبت به دانش، روشها و سبکهای یادگیری تفاوت معنی داری نشان نمی دهند و می توان اینگونه نتیجه گرفت که شیوه های تربیتی والدین، ویژگیهای شخصیتی، تواناییهای هوشی و شناختی همه عوامل مؤثرتری بر سبکهای شناختی هستند و سهم جنسیت صرفا نمی تواند عامل مؤثری در این تبیین باشد.

در نهایت می توان گفت با توجه به اینکه یافته ها وظیفه شناسی را مهمترین پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی نشان دادند، این امر در دوران اولیه آموزش یادگیرندگان و نهادینه کردن آن با ارائه الگوی مناسب و تشویق افراد وظیفه شناس می تواند موجب پرورش این خصوصیت گردد. از طرفی یافته های این پژوهش می تواند لزوم آشنا شدن برنامه ریزان آموزشی در زمینه تفاوتهای فردی یادگیرندگان و حوزه های کارآیی آنها را ایجاب کند تا با انعطاف پذیری بیشتری به برنامه ریزی های خود اقدام کنند. منظور از انعطاف هماهنگی مواد درسی با ویژگی های افراد کلاس توسط مربیان امر مهمی است. مدرسان باید توجه داشته باشند که در برنامه های آموزشی خود به برخی روشهای یکسویه و مصنوعی تدریس اکتفا نکنند.

تشکر و قدردانی

معنی داری در عملکرد تحصیلی و غیر تحصیلی خود دچار مشکل می شوند. بعلاوه چامورو و فورنهام (۳۴،۲۰) نشان داده اند که نوروزگرایی با افزایش غیبت در کلاس و بیماری مرتبط است. همین پیامدهای ناگوار نوروزگرایی می تواند افراد را در شکوفا کردن استعدادهای تحصیلی و پشتکار لازم برای پیشرفت تحصیلی بالا ناکام سازد. این یافته با نتایج داف و دیگران همسو است (۱۱).

در مورد رابطه مثبت (ولی ناچیز) بین گشودگی به تجربه و پیشرفت تحصیلی که با نتایج آتش روز و همکاران (۲۹) ناهمسو ولی با تحقیقات کوماراجو (۱۲) همسو می باشد.

می توان اینطور استنباط نمود افراد گشوده به تجربه بعلت تنوع پذیری بالا به تغییر مقطع و احیانا تغییر محل زندگی پس از قبولی در دانشگاه روی خوش نشان می دهند، زیرا باور دارند که این تغییرات، آنها را به کسب تجارب جدید رهنمون می سازد. لذا ممکن است در پیشرفت تحصیلی آنان، خللی وارد نیاید. از طرفی دلیل عدم وجود رابطه قوی نیز به همان خصوصیات افراد گشوده به تجربه برمی گردد. زیرا همانطور که از تعریف ژانگ^۱ (۲۸) بر می آید این افراد دارای تصور فعال، تنوع طلب و گاهی حتی دمدمی مزاج و مستقل از قضاوت می باشند. به همین دلیل نمی توانند آنطور که باید از مطالب آموزشی تکراری و روشهای تدریس یکسان استادان لذت ببرند و ممکن است کسب نمرات بالا در این دروس برای آنها اهمیتی نداشته باشد.

سهم سبکهای شناختی نیز در تعیین تغییرات پیشرفت تحصیلی ۱/۲ درصد است. رابطه همبستگی بالای ۰/۳۲ با پیشرفت تحصیلی مبین آن است که افراد با سبک شناختی مستقل به زمینه پیشرفت تحصیلی بالاتری دارند. این یافته ها تقریبا با بسیاری از یافته های مربوط در این زمینه همسو می باشد. مانند تحقیقاتی که آتس و کاتالوگلو (۳) و تیناجرو و پارامو (۹) انجام داده اند. با توجه به خصوصیات

تشکر و قدردانی به عمل می آید.

References

- Ridgell SD, Lounsbury JW. Predicting academic success: general intelligence, big five personality traits, and work drive. *College Student Journal* 2004; 38(4): 607-618.
- Smith ES. The relationship between learning style and cognitive style. *Journal of Personality and Individual Differences* 2010; 77: 434-445.
- Ates S, Cataluglo E. The effects of student's cognitive styles on conceptual understandings and problem-solving skills in introductory mechanics. *Research in Science & Technological Education* 2007; (2): 167-178.
- Witkin HA, Donald R, Philip K, Oltman DK. Psychological differentiation : Current status. *Journal of Personality and Social Psychology* 2003; 37(7):1127-1145.
- Witkin HA, Goodenough DR. Field-dependence and interpersonal behavior. *Psychological Bulletin* 2009; 84: 161-189.
- Altun A, CakanM. Undergraduate students academic achievement , field dependent/ Independent cognitive styles and attitude toward computer. *Educational Technology & Society* 2006; 9(1):59-74.
- Riding RJ, Cheema I. Cognitive styles: an overview and integration. *Educational Psychology* 1991; 11: 93-215.
- Atkinson S. A comparison of pupil learning and achievement in computer aided learning and traditionally taught situations with special reference to cognitive style and gender issues. *Educational Psychology* 2004; 24(5):695-67
- Tinajero C, Paramo MF. Field dependence–independence and strategic learning. *International Journal of Educational Research* 2011; 29: 251–262.
- Bratko D, Chamoro T, Saks Z. Personality and school performance: Incremental validity of self- and peer-ratings over intelligence. *Personality and Individual Differences* 2006; 41: 131-142.
- Duff A, Boyle E, Dunleavy K, Ferguson J. The relationship between personality, approach to learning and academic performance. *Personality and Individual Differences* 2004; 36:1907-1920.
- Komarraju M, Karau SJ, Schmeck RR. Role of the big five personality traits in predicting college student's academic motivation and achievement. *Learning and Individual Differences* 2009;19: 47-
- Costa P, McCrae RR. Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI). *Professional Manual*. Odessa FL:Psychological Assessment Resources 2005.
- Barrick MR, Mount MK. Yes, Personality matters: Moving on to more important matters. *Human performance* 2005; 18: 359 –372.
- Klinkozs W, Sekowski A, Brambring M. Academic achievement and personality in university students who are visually impaired. *Journal of Visual Impairment Blindness* 2006;100(11): 666-675.
- Cheung FM, Cheung SF, Zhang J, Leung K, Leong F, Huiyeh K. Relevance of openness as a personality dimension in chinese culture : Aspects of its cultural relevance. *Journal of Cross-cultural Psychology* 2008; 39: 81-108.
- McCrae R, John OP. An introduction on five factor model and its implications. *Journal of Personality* 1992; 60:169-175.
- Conard M. Aptitude is not enough: How personality and behavior predict academic performance. *Journal of Research in Personality* 2006; 40: 339-346.
- Steinmary R, Spinat B. Sex differences in school achievement: What are the roles of personality and achievement motivation? *European Journal of Personality* 2008; 22: 185-209.

20. Dunsmore JA. An investigation of the predictive validity of broad and narrow personality traits in relation to academic achievement [dissertation]: University of Tennessee, Knoxville; 2005.
21. Wagerman SA, Funder DC. Acquaintance reports of personality and academic achievement: A case for conscientiousness. *Journal of Research in Personality* 2007; 41:221-229.
22. Lounsbury JW, Sundstrum E, Gibson LW, Loveland JL. Broad versus narrow personality traits in predicting academic performance of adolescents. *Learning and Individual Differences* 2003;14(1): 65-75.
23. Chomoro-Premuzic T, Furnham A. Personality traits and academic exam performance. *European Journal of Personality* 2003 b;17: 237-250.
24. Atashruz B, Pakdaman Sh, Asgari A. Relationship between big five personality traits and academic achievement. *Journal of Iranian Psychologist* 2008; 4(16): 367-376.
25. Zhang LF. Thinking styles and the big five personality traits revisited. *Personality and Individual Difference* 2006; 40: 1177-1187.
26. Elahi T, Azad Fallah P, Rasolzadeh K. Relationship between cognitive styles and academic achievement in learning English. *Journal of Psychology* 2004; 29: 22-36.
27. Arnot M, Gray J, James M, Rudduck J. Recent research on gender and educational Performance. London. (1998): The Stationery Office.
28. Zhang LF. Thinking styles and the big five personality traits revisited. *Personality and Individual Difference* 2006; 40: 1177-1187.
29. Atashruz B, Pakdaman Sh, Asgari A. Relationship between big five personality traits and academic achievement. *Journal of Iranian Psychologist* 2008; 4(16): 367-376.

A Study of the Relationships between Cognitive styles, Personality Traits and Academic Achievement

Keshavarz M¹, Jafari A², Salahshor M³, Vaziri S.A⁴

Abstract

Background: According to previous researches some factors effect on academic achievement such as cognitive styles and personality traits. Then, the present study investigated the relationship between these factors with academic achievement among the students.

Material and Methods: This research had been examined on 175 students (105 female, 70 male) at college of Health and college of Nursing (Tehran University of Medical Sciences). Participants completed the NEO-Five Factor Inventory (NEO-FFI) (Paul T. Costa, Jr. and Robert R. McCrae., 1985), the Group Embedded Figure Test (GEFT), and reported their college grade point average (GPA). Stepwise regression had been applied for study of the relationship and predictive quantity of aforementioned variables, meanwhile for comparing males and females in research variables; Multivariate analysis of variance (MANOVA) and T-tests had been used.

Results: A correlation analysis on 175 students ($P < 0/001$) revealed an interesting pattern of significant relationships between cognitive styles and personality traits with academic achievement. Stepwise regression analyses indicated that cognitive styles and personality traits explained 50% of the variance in academic achievement. The most powerful predictor in academic achievement is Conscientiousness that can predict 39% variance of academic achievement. Cognitive styles also explained 1.2% of the variance in academic achievement. Result of this research showed that there is no significant deference between research variables in genders.

Conclusions: There were no significant differences between two sexes in cognitive styles. Our sample of boys and girls in the view of knowledge, methods and learning styles were not significantly different. And we can conclude that this kind of parenting style, personality, intelligence and cognitive abilities, cognitive styles are all Effective factors on cognitive styles and gender cannot solely be explained as an important factor.

Keywords: cognitive styles, personality traits, academic achievement

1. **Correspondence Author:** Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran
PhD Student of Planning of Distance Education
Tel: +980531-2242039
E-mail: keshavarz_mohsen@yahoo.com
2. Master of Art, Businesses Management
3. Graduated of Businesses Management
4. Master of Art, Businesses Management